

449 OPUSCULUM QUINTUM.

INTERPRETATIONES NOMINUM HEBRAICORUM PROGENITORUM DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

Ex cap. I Evangelii S. Matthæi.

MONITUM PRÆVIUM.

Præsens opusculum, in quo Alcuinus nomina Hebraica progenitorum Salvatoris nostri Jesu Christi, secundum triplicem sensum, litteralem, allegoricum, et morale interpretatur, ex veteri cod. ms. bibliothecæ monasterii S. Emmerami, sæculo IX haud inferiore, descripsimus, et nunc primo vulgamus.

De illius auctore versus qui eidem subjiciuntur, nos dubitare haud permittunt; Alcuinus enim, solito sibi more, ibi canit, nomen suum pandit, ac scriptum hocce regi, Carolo Magno utique, muneris loco offert. Nullus etiam dubito quin eandem commentatiunculam præfixa, ut solebat, epistola dedicatoria, eidem regi inscripserit, quæ tamen in codice nostro desideratur, nec alibi uspiam comparuit.

Concordat hoc scriptum cum homilia in Nativitate B. Mariæ Virginis, inter homilias æstivales Ven. Bedæ tom. VII Oper., edit. Basileensis anni 1563, pag. 183 (*Patrologiæ tomo XCIV*), et inter Opera Alcuini a Quercetano edita, pag. 1197, quod scriptores Hist. lit. Franciæ, tom. IV, pag. 341, inter scripta Alcuino supposita rejecerunt, eo quod nullum illis pro Alcuino argumentum suppeteret, nondum viso carmine, nunc primum vulgando. Utrum vero similiter concordet cum illo opusculo quod Alcuinum de Genealogia humanitatis Christi scripsisse memorat Joan. Albertus Fabricius, lib. I Bibliothecæ Latine, pag. 136, decidi haud potest, donec hoc ipsum aliquando reperiat, et prodeat ex Bibliotheca Menarsiana, uli pag. 157 recensetur.

Porro in laudato cod. ms. S. Emmerami Ratisbonæ, post illas nominum Hebraicorum interpretationes (interjecto tamen unius paginæ spatio vacuo) continuatur commentarius in integrum Evangelium S. Matthæi, hoc modo: « *Christi autem generatio sic erat. Sicut prædixit, deinceps dicturus erit. Cum esset dispondata (desponsata) mater Jesu Maria Joseph. Cur hic sponsus dicit, cum superius virum nominavit? Et quomodo dicitur vir, cum eam non cognovit? Quia consuetudo est Scripturæ nominare sponsum virum, et sponsas mulieres appellari; sicut legitur in Genesio de filiis Noe et uxores [Sic ms. Leg., uxoribus] eorum. Aliter: Cum esset dispondata. Cur Maria dispondata fuit? Quid necesse fuit ut dispondaretur? Pro duabus causis; ut Mariæ origo per virum Joseph ostenderetur; et ne discordaret a scriptura legis, quæ dicit, Nemo copuletur in conjugium, nisi in sua tribu, etc.* » Et ita porro per integrum Evangelium; quod opus Alcuino in præfatio codice nostro, manu recentiori sæc. XV et in antiquiore catalogo bibliothecæ nostræ, anno 1300 confecto, ascribitur, his verbis: *Albinus super Matthæum*. Quapropter haud temere quispiam existimare posset, non has tantum, quas hic edimus, interpretationes, sed integrum quoque hunc commentarium genuinum esse Alcuini fetum. Et sane, quisnam alius breve solum hujus laboris initium ab Alcuino mutare voluisset, et non potius idem quoque de suo addidisset? Stylus quoque a stylo Alcuini non abhorret, quamvis non ita elaboratus, compus expolitusque sit, ut in commentariis suis in S. Joannis Evangelium: quod fortassis inde evenit quod Alcuinus eidem ultimam manum non adhibuerit, sed variis aliis laboribus, senio morbisque impeditus, imperfectum reliquerit. Nolim tamen de hac re judicium præcipitare, optime

agnarus quam facilis sit error dum de vero auctore cujusdam vetusti operis, debitis characteribus aptive testimoniis destituti, sententia statuenda est. Quamvis igitur commentationem de nominibus Hebraicis patriarcharum, seu progenitorum Christi genuinis opusculis Alcuini accensendam esse sentiam, quo minus tamen idem de reliquo, qui in eodem codice sequitur, commentario statui possit, obstat primo, clausula ejusdem commentationis, seu carmen illi subjectum, quo insinuari videtur, totum Alcuini laborem illa interpretatione fuisse absolutum. Obstat secundo quod apud Balæum, centuria II Script. Britannicæ; et in Bibliotheca Menarsiana sola commentatio de Genealogia Christi, non vero integer aliquis commentarius in Evangelium Matthæi inter Alcuini opuscula recensetur. Obstat tertio silentium tum ipsius Vitæ Alcuini scriptoris, tum virorum eruditorum qui in conquirendis vulgandisque opusculis Alcuini summam diligentiam impenderunt.

B 450 At enim, ais, Alcuinum in totum Evangelium sancti Matthæi commentatum fuisse, luculentum testimonium exstat sancti Anselmi Lucensis, qui in tractatu contra Guibertum antipapam *ex lib. II Albinus super Matthæum* bipa loca asserti ad demonstrandum, inquit Canisius (*Vet. Monument.*, edit. D. Basnagii, tom. III, part. I, pag. 389-491) facultates Ecclesiæ non esse in potestate regis aut Cæsaris. Scripsit igitur Alcuinus super Matthæum; idemque opus, in plures libros divisum, adhuc exstabat ætate sancti Anselmi Lucensis, hoc est, ad finem sæc. XI. Et hoc quidem judicium est celeberrimorum scriptorum Hist. litt. Franc., tom. VI, pag. IX. At enim viros alias doctissimos in hoc suo judicio fuisse deceptos, certissimum habeo. Primo namque prædicta loca Alcuini non reperiuntur in tractatu sancti Anselmi contra Guibertum, sed in collectaneis eidem tractatui subjectis, quæ num Anselmi Lucensis sint, dubitat ipse Canisius, lectorem his verbis monens: « *In ms. codice quo usi sumus subjiciebantur sequentes sententiæ ab ipso, ut videtur, Anselmo ex variis auctoribus collectæ. I Secundo, loca illa, in illis collectaneis ex Alcuino allata, integra ac verbo tenus leguntur libro II Commentarii ejusdem in Joannem, cap. II, vers. 14-17. Hinc vero manifestum est ex incuria scriptoris eorumdem Collectaneorum exaratum fuisse: Albinus in lib. II super Matthæum, cum scribere debuisset: Albinus in lib. II super Joannem. Quapropter testimonium hocce, ex sancto Anselmo Lucensi allatum, nullius momenti est pro commentario quodam in Evangelium sancti Matthæi Alcuino vindicando. Nos ergo rem dubiam relinquentes ab eodem ex codice nostro edendo hic abstinemus; neque etiam eidem inter dubia nunc quidem locum dari volumus, donec opæ alterius codicis, suo tempore fortassis reperiendi, a mendis plurimis, quæ sane lectoribus nauseam multoties moveant, purgatus, emendatus, quod optamus, prodire possit. Interea hoc loco non nisi interpretationes nominum progenitorum Christi ex laudato codice, cum additamentis et lectionibus variantibus prædictæ homiliæ de Nativitate B. Mariæ virginis, quæ textui, uncis conclusa, inseruimus, vel inter notas subjecimus.*

LIBER GENERATIONIS JESU CHRISTI
FILII DAVID, FILII ABRAHAM, ETC.

[^a Beatus Matthæus evangelista, dilectissimi, non immerito, inter cætera cœlestium secretorum animalia, facie hominis describitur : quia longe ab antiquis Patribus exordium Evangelii sumens, lucidius cæteris genealogiam Dominicæ humanitatis prænotavit. Sed sciendum est quia horum omnium nomina allegorici et moralis sensus pleniter in se contineant intellectus.]

INTERPRETATIO LITTERALIS.

Abraham, pater multarum [gentium]. Isaac, gaudium. Jacob, supplantator. Judas confessio [interpretatur]. Phares divisio. Zara, oriens. Esrom, sagittam videns. Thamar, palma [dicitur]. Aram, electus. Aminadab, populus spontaneus. Naasson, augur fortis. Salmon, sensibilis [accipitur]. Booz, in ipso fortitudo. Raab, latitudo. Obed, serviens. Ruth, festinans [subauditur]. Jesse, incensum [Edit., incensum]. David, manu fortis, vel desiderabilis. Salomon, pacificus. Urias, lux mea Deus. Bersabee, filius juramenti [subintelligitur]. Roboam, latitudo populi. Abia, Pater Dominus. Asa, attollens. Josaphat, Dominus judicavit [exprimitur]. Joram, excelsus. Amasias, populus elevatus [Ed. om. Amasias, etc.]. Ozias, robustus Domini. Joathan, perfectus. Achaz, apprehensus [Beda, apprehendens] [dicitur]. Ezechias, fortis Dominus. Manasses, obli-viosus. Amon, fidelis. Josia, salus Domini [interpretatur]. Jechonias, præparatio Domini. Salathiel, petitio mea Deus. Zorobabel, iste magister. Abiuth, pater meus iste [subauditur]. Eliachim, Dei resurrectio. Azor, adjutus. Sadoc, justus. Jochim [Leg. Achim], frater meus [subintelligitur]. Heliuth, Deus meus. Eleazar, Deus meus adjutor. Mathan, donum. Jacob subplantator [exprimitur]. Joseph, appositus, sive auctus. Maria, illuminatrix, sive stella maris. Jesus, Salvator. Christus, unctus [interpretatur].

451 INTERPRETATIO ALLEGORICA.

Per hos enim [Edit., igitur] patriarchas Christus [Dominus Deus noster] veniebat in mundum; et horum omnium in seipso allegorice gerebat officium; et in horum interpretatione nominum nostram designare voluit salutem. In Abraham ille pater est omnium credentium, ad quem omnibus clamare licitum est, et dicere : *Abba Pater* (Rom. viii, 15)! In Isaac gaudium omnium fidelium, de quo angelus cecinit : *Ecce annuntio vobis gaudium magnum, quod erit omni populo* (Luc. ii, 10). In Jacob supplantator, quia ipse subnervavit et contrivit diabolum vastatorem humani

^a Ex homilia de Nativitate beatæ Mariæ virginis, apud ven. Bedam.

^b Edit. : « In Booz fortitudo in ipso est, quia a nemine fortitudinem accepit, de quo dictum est : *Do-*

generis, et vasa ejus diripuit. In Juda confessio, qui dixit [Edit., quia ipse dixit] : *Confitebor tibi, Domine, Pater cæli et terræ* (Math. xi, 25). In Phares divisio, qui segregat oves ab hædis (Math. xxv, 33), [id est, bonos a malis, electos a reprobis]. In Zara oriens ad nostram salutem, sicut dictum est : *Timentibus nomen Domini oriatur sol justitiæ* [Edit., sicut scriptum est : *Visitavit nos oriens ex alto*] (Malach. iv, 2). In Esrom sagitta salutis Domini, sicut dictum est : *Sagittæ potentis acutæ* (Psal. cxix, 4). In Thamar palma victoriæ, [sicut ipse dixit : *Confidite, ego vici mundum* (Joan., xvi, 33)]. In Aram electus, de quo Pater loquitur : *Ecce puer meus, quem elegi, electus meus, dedi spiritum meum super eum*. (Isai. xlii, 1). In Aminadab populus spontaneus, quia sponte posuit animam suam pro salute nostra, ut nos efficeret sibi populum spontaneum, Deoque acceptabilem. In Naasson augur, id est, propheta; fortis, cum dicit : *Cum venerit Filius hominis in majestate sua; tunc sedebit in sede majestatis suæ* (Math. xxv, 31), ut judicet orbem in æquitate. In Salmon sensibilis, id est intellectualis, [de quo scriptum est : *Ipsæ autem, ut vidit cogitationes eorum* (Luc. xi, 17), et iterum : *Dominus novit cogitationes hominum* (Psal. xciii, 11). Et : *Scrutans corda, et renes Deus* (Psal. vii, 10)]. Qui dixit Judæis : *Quid cogitatis in cordibus vestris* (Luc. v, 22); qui præterita et futura, ut præsentia agnoscit. In Booz robur virtutis ejus exprimitur, ut ait : *Omnia traham ad meipsum* (Jdan. xii, 22) ^b. In Raab latitudo imperii in Ecclesia designatur ^c. In Obeth serviens, quia non venit ministrari, sed ministrare, sicut Apostolus dixit : *Formam servi accipiens*. In Ruth festinans ad salutem nostram [qui festinanter vult omnes homines salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire, dicens in Evangelio : *Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum* (Math. iv, 17)]. In Jesse incensum [Edit., incendium] agnoscitur, qui ait : *Ignem veni mittere in terram [et quid volo, nisi ut ardeat* (Luc. xii, 49)]? Et item Joannes dixit de eo : *Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto et igni* (Math. iii, 11). In David desiderabilis, quia dictum est : *Speciosus formosus præ filiis hominum* (Psal. xlv, 5). [In eodem manu fortis, quando flagellum de funiculis in manu tenens, immensam vendentium et ementium multitudinem eiecit de templo (Joan. ii, 15)]. Item fortis bellator, dum diabolum vincebat, et humiliavit [Edit., vicit et contrivit] calumniatorem nostrum. In Salomone pacificus, sicut dixit : *Pacem meam do vobis, pacem minus fortis et potens; Dominus potens in prælio* (Psal. xliii, 8). ^b

^c Edit. : « In Raab latitudo potentiæ ejus exprimitur, quem totus non capit orbis, et cujus regni non erit finis. »

meam relinquo vobis (Joan. xiv, 27). Itemque Apostolus inquit : Ipse est pax nostra, qui fecit utraque unum (Ephes. ii, 14). In Bethsabea, filius juramenti, de quo dictum est : Juravit Dominus, et non poenitebit eum; tu es sacerdos in æternum (Psal. cix, 4). In Roboam latitudo fidelis populi, cum ait : Multi ab oriente et occidente venient, et recumbent cum Abraham, Isaac et Jacob in regno cælorum (Matth. viii, 11). In Abia Pater Dominus, qui ait : Nolite vocare vobis patrem in terra; unus enim est Pater noster [Edit., vester], qui in cælis est (Matth. xxiii, 9). In Aza attollens, de quo Joannes : Ecce Agnus Dei, inquit, qui tollit peccata mundi (Joan. i, 29). In Josaphat iudex, quia ipse iudicabit orbem terræ in æquitate (Psal. xcvi, 13) [et ipse est iudex vivorum et mortuorum]. Itemque ait : Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio suo (Joan. v, 22). In Joram excelsus, quia ipse ascendit super cælum cælorum [Edit., super omnes cælus], [ut adimpleret omnia : et sicut Psalmista dicit : Excelsus super omnes gentes et super cælus gloria ejus (Psal. cxii, 4)].^a In Amasia populus elevatus, quia per eum Ecclesia Dei elevata est, cui dedit potestatem ligandi **452** solvendique. In Ozia robustus Domini, quia captivum humanum genus [in robusta manu] captivitate [Edit., captivitatem humani generis] liberavit, et in alta cælorum deduxit. In Joathan, perfectus, sicut in Evangelio dicit : Nos enim decet implere omnem justitiam (Matth. iii, 15). In Achaz, apprehendens, qui cælum palmo ponderavit (Isai. xl, 12), et terram pugillo concludit [Edit., conclusit]. In Ezechia, fortitudo Domini, qui ait : Confidite, quia ego vici mundum (Joan. xvi, 33). Item juxta Apostolum : Christus est Dei virtus, et Dei sapientia (I Cor. i, 24). In Manasse obliviosus iniquitatis nostræ, sicut in Ezechiel legitur : In quacunque die conversus fuerit peccator ab iniustitia sua, omnes iniquitates ejus oblivioni tradentur [Edit., omnium iniquitatum ejus non recordabor] (Ezech. xviii, 21, 22). In Amon fidelis, qui ait : Petite et dabitur vobis. Item Paulus : ut misericors fieret, et fidelis pontifex ad Deum (Hebr. ix). Item Joannes : Qui testis est fidelis (Apoc. i, 5). In Josia salus Domini, quia omnis quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. In Jechonia præparatio Domini, qui ait : Si abiero, et præparavero vobis locum (Joan. xiv, 3). In Salathiel petitio mea Deus, qui ait : Pater sancte serva eos, quos dedisti mihi (Joan. xvii, 11). In Zorobabel magister peccatorum et publicanorum, ut eos ab errore vitæ [Edit., vitæ] suæ revocaret. [Et sicut ipse ait : Nec vocemini magistri, quia magister vester unus est Christus (Matth. xxiii, 10)]. In Abiuth pater meus iste, quia dixit : Ego et Pater unum sumus (Joan. x, 30); et qui [Edit., quia ipse] est Pater et caput omnium credentium. In Eliachim Domini resurrectio, ut ait : [Ego sum

A resurrectio et vita,] qui credit in me, non morietur in æternum; sed ego resuscitabo eum in novissimo die (Joan. xi, 25). In Azur [Azor] adjutus, ut ait : Non sum solus, quia Pater mecum est (Joan. viii, 16, 29); ipse est adjutor omnium sperantium. [Et : Qui misit me, mecum est, et non reliquit me solum]. Et iterum : Opera quæ ego facio, a meipso non facio; sed Pater, qui mecum est, ipse facit opera (Joan. xiv, 10). In Sadoch justus, sicut scriptum est : Ut sit ipse justus, et justificans eos qui in fide sunt Abraham (Rom. iii, 26). In Jochim [Leg. Achim] frater meus, ut ait : Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, ipse est frater meus, et mater mea, et soror mea (Matth. xii, 50). In Eliuth Deus meus, qui ex nostra infirmitate dixit ad Patrem : Deus Deus meus, ad te de luce vigilo, ut ad te resurgam^b. In Eleazar Deus meus adjutor, et omnium in se credentium protector, qui dixit : Qui misit me Pater mecum est, et non relinquit me solum^c (Joan. viii, 29). In Mathan donum, quia per ipsum Deus Pater omnia debita perdonavit nobis; et ipse ascendens in altum [captivam duxit captivitatem] dedit dona hominibus (Psal. lxxvii, 19; Ephes. iv, 8). In Jacob, quod antea dixi, supplantator antiqui hostis nostri; quia suis fidelibus dedit potestatem calcandi super serpentes, et scorpiones, et super omnem virtutem inimici (Luc. x, 19). In Joseph auctus, [cui dedit Pater gentes in hæreditatem suam, et in possessionem suam terminos terræ (Psal. ii, 8)] vel, augmentum vitæ æternæ, ut ipse dixit : Ego veni, ut vitam habeant, et abundantius habeant (Joan. x, 10). In sancta autem et perpetua virgine Maria, de qua natus est, stella maris, et lux hujus sæculi [ipse est, sicut ipse ait : Ego sum lux mundi (Joan. viii, 12)] qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum (Joan. i, 9). In proprio nomine Jesu salutaris vel Salvator est, angelo exponente, qui ait : Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum (Matth. i, 21). Idem vero Christus, id est unctus, appellatus est, quem unxit Deus in humanitate oleo lætitiæ, id est, unctione sancti Spiritus, in sacerdotem, et regem sempiternum : quatenus Christianos, ex suo nomine vocatos, per id quod Salvator est, a peccatis salvaret; per id quod sacerdos est, Deo Patri reconciliaret; per id quod rex est, in regnum sempiternum collocaret. Ipse [Ipse enim, et cætera, usque : Amen, omnia in Edit. Querc.] enim per istas quadraginta duas mansiones venit in mundum, ut nos per istas quoque in terram viventium, æternæ promissionis introducat; ubi in cælesti Hierusalem, perpetua pace gaudentes, regnaturi erimus in sæcula sæculorum. Amen.

453 INTERPRETATIO MORALIS.

Moraliter hæc quoque interpretationes nominum ad nostram ædificationem multimodis pertinere noscuntur. Sicut Christus ubique nostræ salutis gemus (Matth. xxvii, 1).

^c Edit. : « In Eleazar Deus meus adjutor, quia ipse adjutor in opportunitatibus, in tribulatione, et protector omnium sperantium in se (Psal. ix). »

^a Edit. om., In Amasia..... solvendique.

^b Edit. : « In Eliud Deus meus, quia ipse est Deus ex substantia Patris ante sæcula genitus, qui in patibulo crucis dixit : Eli, Eli, hoc est : Deus meus, Deus

rebat causam, ita et patriarcharum nomina nostrum designant profectum. In Abraham, ut patres simus multarum virtutum; et hæreditatis jure multiplicationem honorum operum possideamus. In Isaac gaudium habeamus in Domino [et non in hoc mundo, juxta hoc, quod ipse dixit: *Gaudete, quod nomina vestra scripta sunt in cælo* (Luc. x, 20)]. Et juxta Apostolum: *Gaudete in Domino semper; iterum dico gaudete* (Philip. iv, 4). In Jacob, ut supplantatores simus vitiorum nostrorum, et carnalium desideriorum; et diaboli potestatem victricis pede calcemus [Edit., et carnale desiderium vivaci pede a diaboli potestate calcemus]. In Juda ut [secundum Psalmistam], præveniamus faciem Domini in confessione, et confiteamur nomini sancto ejus, et laudemus eum in sæcula sæculorum (Psal. xciv, 2). In Phares, ut dividamus nos ab impiis, ut actus nostros ab eorum societate secernamus [et abstrahamus ab omni fratre ambulante in quiete; et non communiceamus operibus ejus malis]. In Zara, ut Lucifer verus oriatur in cordibus nostris, et Sol justitiæ splendeat ubique in cordibus nostris [Edit., ubique in nobis], [et luceat lux nostra coram hominibus, ut videant opera nostra bona et glorificent Patrem nostrum qui in cælis est] (Matth. v, 16)]. In Esrom, ut sagittæ simus salutis Domini, ut de nobis dici possit: *Sagittæ potentis acutæ* (Psal. cxix, 4). [In Thamar, ut cum palma victoriæ pompas diaboli, et cupiditatis mundi superemus, propter eum, qui dilexit nos.] In Aram, ut electi Dei simus, et simus genus electum [genus sancta, populus acquisitionis; et annuntiemus virtutes ejus, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum] (I Petr. ii, 9): regale sacerdotium Christo; et excelsi simus meritis. In Aminadab, ut spontaneus Domini populus simus, in ædificatione corporis sui [Edit., corporis Christi]. In Naasson, ut mundanis auguriis gentilium derelictis, promissis divinis fidem adhibeamus. In Salmon, ut sensibiles, id est, intellectuales veritatis Dei, et docibiles [et factores] inveniamur: [quia non auditores legis, sed factores justificabuntur] (Rom. ii, 13)]. In Booz, ut confiteamur Deo,

• Edit. : « In Booz, ut juxta Apostolum confortemur in Domino, et in potentia virtutis ejus; succincti lumbos nostros in veritate; induti lorica justitiæ, sumentes scutum fidei, et galeam salutis, et gladium spiritus, quod est verbum Dei » (Ephes. vi, 10).

• Edit. : « In Obeth, ut serviamus Domino per spiritum timoris et dilectione sancta, quatenus rationale sit obsequium nostrum, et acceptabile fiat sacrificium nostrum. »

• Edit. : « In David, ut manu fortes contra Goliath spirituales pugnantes, et exhibentes corpora nostra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem (Rom. xii, 1), desiderabile templum efficiamur Spiritui sancto. »

• Edit. : « In Roboam, ut longe lateque per orbem terrarum populus dispersus, unitatem spiritus in vinculo pacis et charitatis habeamus; unum Domini, unam fidem, unum baptismum profiteamur de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta » (Ephes. iv).

• Edit. : « In Abia, ut charitate fraterna invicem diligentes unum Patrem habeamus, Dominum in

A et viriliter agamus, in Christo triumphantes aereas potestates ^a [In Rahab, ut latum mandatum Domini nimis diligenter observantes, Dominum Deum ex toto corde, tota anima, tota virtute diligamus, et proximum sicut nosmetipsos amplectamur]. In Obeth, ut serviamus in lætitia per spiritum amoris, et dilectione sancta ^b [In Ruth, ut festinantes ingredi in illam requiem, id est, in cœlestem Jerusalem, dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes] (Gal. vi, 10): quia non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus (Hebr. xiii, 14)]. In Jesse, ut incensum orationum nostrarum in ara cordis nostri [in spiritu contribulato, et humiliato] offeramus Deo, dicente Propheta [Edit., cum Psalmista dicentes]: *Dirigatur oratio mea sicut incensum*

B *in conspectu tuo* (Psal. cxl, 2). In David, ut desiderabiles efficiamur Deo nostro; et fortes simus manu contra Goliath spirituales pugnantes ^c. In Salomone, ut, quantum ex nobis est, cum omnibus hominibus pacem habeamus [illud dominicum intendentes], quia *beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur* (Matth. v, 9). [In Bethsabee, ut juramentum omnimodis custodiamus, ne perjuria incidamus in laqueum diaboli. In Uria, ut lux nostra Deus sit, videlicet, ut eum sequentes non ambulemus in tenebris mortis, sed habeamus lumen vite]. In Roboam, ut latum charitatis **454** mandatum complentes, in latitudine spiritualium donorum gaudeamus ^d. In Abia, ut fratres simus, habentes Patrem Deum; et hæredes simus Dei, coheredes quidem Christi ^e. In Asaph [Leg., Asa], ut tollamus intentionem nostram a vitiis ad virtutes; a terrenis ad cœlestia ^f. In Josaphat, ut recte judicemus omni personæ [sicut scriptum est: *Recte judicate filii hominum* (Psal. lvi, 2)], et quodcumque volumus, ut faciant nobis homines, faciamus et illis similiter, scientes quia mensura qua mensi fuerimus, remetietur nobis (Matth. vii, 2). In Joram, ut superna sapiamus, effecti in Domino sublimes, nostram conversationem habentes in cælis ^g. In Ozia, ut confortemur in Domino, et in potentia virtutis ejus ^h. In Joathan, ut perfecta opera fa-

cœlis, qui nos voluntarie genuit verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus (Jac. i, 18): et benedictionem hæreditate possideamus, et gloriemur in spe gloriæ filiorum Dei » (Rom. v, 12).

• Edit. : « In Asa, ut tollamus membra nostra de luto, et sterquilinio vitiorum, ne serviant immunditiæ et iniquitati ad iniquitatem; sed justitiæ in sanctificationem: quia non vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem » (Rom. vi, 19).

• Edit. : « In Joram, ut excelsi et sublimes effecti, quæ sursum sunt, quæramus, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quæ sursum sunt sapiamus, non quæ super terram (Col. iii, 2); quoniam omne datum optimum, et omne donum perfectum de sursum est, descendens a Patre luminum » (Jac. i, 17).

• Edit. : « In Ozia, ut robusti in Domino effecti, in omnibus persecutionibus nostris, et tribulationibus quas sustinemus, exemplum accipiamus laboris et patientiæ prophetas, qui locuti sunt in nomine Domini Jesu » (Jac. v, 10).

cientes, juxta Evangelium : *Estote perfecti, sicut Pater vester caelestis perfectus est. (Matth. v, 48)* [in omnibus nosipso exemplum præbentes, et docentes omnem hominem in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum]. In Achaz, ut apprehendamus viam salutis nostræ, quæ est Christus, qui dixit : *Ego sum via, veritas et vita* ^a (*Joan. xiv, 6*). In Ezechia, ut laudemus fortitudinem Domini pugnantis pro nobis; et ut ille nos confortet flagitemus ^b. In Manasse, ut obliviosi simus injuriarum nostrarum ^c et præterita obliviscentes, semper in antea tendamus. In Amon, ut stemus in fide, in qua possimus omnia tela ignita diabolicæ fraudis extinguere ^d. In Josia, ut salutem Domini, quam ille nobis præstare dignatus est, tota virtute et fortitudine sequamur ^e. In Jechonia, ut in adventu Domini [secundo] parati [*Edit., præparati*] simus, vigilantes et **455** orantes, ne incidamus in tentationem [sed cum illis intrare ad nuptias mereamur, de quibus ipse dicit : *Beati sunt servi illi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes (Luc. xii 37)*]. In Salathiel, ut unam petitionem petamus, id est, ut inhabitemus in domo Domini omnibus diebus vitæ nostræ ^f. In Zorobabel, ut simus magistri veritatis, prohibentes magisteria, et hæreticorum confusiones [et quæ verbis docemus, exemplis commendamus, ne de nobis dicat Deus : *Quare tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum*

^a Edit. : « In Achaz, ut apprehendamus disciplinam, ne quando irascatur Dominus, et pereamus de via juxta (*Psal. ii, 12*), quæ Christus est, qui dixit : *Ego sum via, veritas et vita.* »

^b Edit. : « In Ezechia, ut fortes Domini resistamus adversario nostro diabolo, qui tanquam leo rugiens circumit, quærens quem devoret; non in nostra virtute confidentes, sed Domini fortitudinem cum Psalmista collaudantes : *Fortitudo mea et laus mea Dominus, et factus est mihi in salutem* » (*Psal. cxvii, 14*).

^c Edit. pergunt : « et eis qui contra nos agunt, propter nomen Domini ignoscamus : ne illud maledictum incurramus : *Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.* »

^d Edit. : « In Ammon, ut fideles, in fide radicati et fundati, in omnibus sumamus scutum fidei, in quo possimus tela nequissimi ignea extinguere » (*Ephes. vi, 16*).

^e Edit. : « In Josia, ut salutem Domini, et animarum semper deprecemur, ne obcæcemur in infidelitate; ne claudicemus in viis mandatorum ejus; ne surdi ad audiendum verbum Dei efficiamur; ne moriamur in peccatis : sed ut semper salvemur ab eo qui salvos facit sperantes in se. »

^f Edit. : « In Salathiel, quatenus petitio nostra ad Deum semper dirigatur, ut gaudium nostrum sit plenum; non hujus sæculi incœre permixtum, sed infinita beatitudine sempiternum; et hoc in nomine Salvatoris, ut impetrare possimus, quod petimus. »

^g Edit. : « In Eliachim, ut resurgamus a tumulis vitiorum ad celsitudinem virtutum, de terrenis ad caelestia, de morte ad vitam, de Gaza ad Galilæam, id est, de inferno ad æternam transmigrationem, ubi sancti ibunt de virtute in virtutem, donec videbitur Deus deorum in Sion » (*Psal. lxxxiii, 8*).

^h Edit. : « In Azor, ut adjuti divina gratia cuncta nobis adversantia patienter supportemus, et Domi-

per os tuum; tu vero odisti disciplinam, et projecisti sermones meos retrorsum (*Psal. xlix, 16, 17*). In Abiuth, ut sit nobis Deus in Patrem, et nos illi in filios et filias, [*habentes spiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba Pater! Si autem filii, et hæredes; hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi (Rom. viii, 15, 17)*]. In Eliachim, ut resurgamus a morte peccati, et vivamus Deo in Spiritu sancto ^g. In Azur, ut adjuvante Deo inimicos salutis nostræ vincamus ^h. In Sadoch, ut justificari mereamur ab eo, qui justificat impium ⁱ. In Joachim, ut fratres Christi, matres et sorores simus, in eo ut faciamus ejus voluntatem ^j. In Eliuth, ut nullum habeamus Deum, nisi Dominum Jesum Christum, [*cui omne genua flectitur, et omnis lingua confitetur (Philip. ii, 10, 11)*]; et ut ipsi soli sacrificium laudis innolemus, et vota nostra reddamus, ipsumque solum adoremus, quem oportet adorari in spiritu et veritate (*Joan. iv, 23*). In Eleazar, ut constitemur, salutem nostram in Domino Jesu tantummodo constare ^k. In Mathan, ut donum sancti Spiritus accipientes, non simus concupiscentes malorum, sicut gentes ^l. In Jacob, ut rectores tenebrarum harum, cum vitis nostris spirituali fortitudine supplantemus ^m. In Joseph, ut deficiente exteriori homine interior augeatur de **456** die in diem, donec spiritualiter in nobis confirmetur Christus ⁿ, et per Mariam, id est, lumen fidei et divinæ gratiæ, ducamur ad ineffabilem omnipotenti adjutorem nostrum cum Psalmista collaudemus, dicentes : *Dominus adjutor et protector meus, et in ipso speravit cor meum, et adjutus sum* » (*Psal. xxvii, 7*).

ⁱ Edit. : « In Sadoch, ut justi appareamus ante Deum, incedentes in omnibus mandatis et justificationibus Domini sine querela, ut cum justis mereamur audire vocem dicentis : *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est a constitutione mundi* » (*Matth. xxv, 34*).

^j Edit. : « In Joachim, ut fratres Jesu Christi mereamur appellari; non per cognitionem carnis, sed per unctionem Spiritus sancti, quem effudit in nos abunde : ut facientes voluntatem ipsius, sobrie, et juste, et pie vivendo in hoc sæculo, ad Patrem suum, et Patrem nostrum; et Deum suum et Deum nostrum ascendere possimus in futuro. »

^k Edit. : « In Eleazar, ut nullum quæramus adjutorem, nisi Dominum nostrum Jesum Christum, qui potens est omnia facere superabundanter, quam petimus et intelligimus : et ut quodcumque facimus in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini faciamus (*Coloss. iii, 17*), dicentes cum Propheta : *Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit caelum et terram* » (*Psal. cxliii, 8*).

^l Edit. : « In Mathan, ut donum supernæ gratiæ, spiritum scilicet sapientiæ et intellectus; spiritum consilii et fortitudinis; spiritum scientiæ et pietatis, spiritumque timoris Domini retinentes (*Isai. xi, 2, 3*), discretionem habeamus inter bonum et malum, quæ est mater omnium virtutum. »

^m Edit. : « In Jacob, ut supplantemus a nobis zizania vitiorum, et plantemus in nobis aromata virtutum : ut sicut cinnamomum et balsamum aromatizans, et quasi myrrha electa odorem demus; et plantati in domo Domini floreamus in æternum ante Dominum. »

ⁿ Edit. : « In Joseph, ut de die in diem in virtuti virtutem, sanctificationi sanctificationem apponentes, me-

tentis Dei visionem, in qua gaudentes, ab omni tristitia sæculi liberati, in æterna beatitudine regnabimus cum Christo.

Suscipe, rex, parvum magni modo munus amoris,

Quod tuus Albinus obtulit ecce tibi.

Magna ferunt sæcli gazarum dona potentes,

Fert mea pauperies, ista minuta duo.

rito et numero augeamur, et in eo crescamus in salutem; et ut per scalam in cœlum erectam quotidie de gradu in gradum ascendamus, donec spiritualiter formetur Christus in nobis (*Gal. iv*). In sancta et perpetua virgine Maria, quæ stella maris, vel illuminatrix interpretatur; ut illuminatores mundi, id est, doctores sanctæ Ecclesiæ simus, et in cordibus credentium lumen fidei et amorem Christi, per doctrinam veritatis et exempla sanctitatis, oriri faciamus, et Deo habitaculum præparemus. In Jesu Domino nostro, ut salvatores animarum nostrarum esse valeamus, manifeste declaratur. Quisquis enim in fide, spe et charitate, vigiliis, jejuniis et orationibus, castitate, sobrietate, eleemosynarum largitione, dilectioneque Dei et proximi, usque in finem perseveraverit, et converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus a morte, et operiet multi-

A Ne vacua in sacris venisset dextra diebus,

Ante piam faciem, rex venerande, tuam;

Nomina sanctorum signavi sancta parentum

Hebræa, depromens ore latine tuo.

(*Finis in cod. ms. Sanct.-Emmeramiano.*)

tudinem peccatorum (*Jac. v, 10*). In Christo autem, ut ita Christiani simus, quatenus sicut ille ambulavit, et nos ambulemus; et sicut ille pro nobis animam suam posuit, ita et nos pro fratribus nostris animas ponamus (*I Joan. ii; iii*); et sicut ipse horum nominum interpretationes in se naturaliter gerebat, ita et nos in omni activa et contemplativa vita, ut dictum est, spiritualiter recolamus. Ad hoc enim Christus passus est nobis exemplum relinquens, ut sequamur vestigia ejus (*I Petr. ii, 21*); et abnegemus nosmetipsos, et tollamus crucem nostram, et sequamur eum (*Luc. ix*), perducentur nos ad gloriam sempiternam, quam *oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quam præparavit Deus diligentibus se (I Cor. ii, 9)*. Ipsi honor, laus et imperium per infinita sæcula sæculorum. Amen. » (*Finis Homiliæ ita dictæ apud Quercetanum et Bedam.*)

457 OPUSCULUM SEXTUM.

COMMENTARIA IN S. JOANNIS EVANGELIUM *.

MONITUM PRÆVIUM.

Præsens Evangelii sancti Joannis expositio, quæ inter opuscula exegetica Alcuini ad styllum diffusio-rem, et doctrinarum, ex antiquioribus Patribus collectarum, selectum, primum locum meretur, typorum beneficio primum, quantum scimus, prodiit Argentorati sub hoc titulo: *Albini diaconi Angli in D. Joannis Evangelion commentariorum libri septem, Christiana fruge refertissimi. Argentorati, apud Joannem Hervagium, mense Januario, anno 1527, in-8°*. Hac editione cl. Quercetanus in sua Operum Alcuini collectione usus est; eam tamen, prout ipsemet testatur, ope antiqui ms. bibliothecæ nobilissimi ac ornatissimi viri Jac. Aug. Thuani castigavit et auctiorem reddidit. Nobis quoque in hac nostra editione illa Argentoratensis ad manus fuit, quam ab illustri ac multiplici eruditionis viro D. Felice Oefelio Monacensi, e bibliotheca electorali Boica benevole communicatam habuimus. Præterea vero nonnullas variantes lectiones codicis reg. Vaticani, sæculo XIII exarati, jussu claræ memoriæ eminentissimi S. R. E. cardinalis Dominici Passionei notatas, Roma accepimus.

Meliorẽ vero præ reliquis in vera restituenda lectione, et mendis residuis corrigendis, operam nobis tulit codex ms. bibliothecæ nostræ sancti Emmerami, optimæ sane notæ, et ante annos omnino non-gentos scriptus, tempore scilicet Baturici episcopi Ratisbonensis, qui sedem illam ab anno 817 usque ad annum 843 tenuit, et sic Alcuino nostro contemporaneus fuit. In fine etenim codicis eadem, qua totum volumen exaratum est, manu hæc verba scripta legere est: *ISANBERTUS XVIII Kal. Aug. hunc scribendo putavit librum, obsecrans legentibus (ita codex), ut sui meminisse dignentur, prout dignum est, qui in alterius reficiuntur labore. PATERICUS episcopus dedit ad sanctum Emmeramum, et pro remedio anime sue.*

* In cod. ms. bibl. Reg. Vaticanæ titulus est: *Excerptiones Albini magistri ex dictis Patrum in Joannem evangelistam. In codice vero nostro Sanct-Em-*

Horum igitur codicum mss. beneficio commentarios hosce, diligenter cum editis collatos, multis in locis emendatiorẽ reddidimus. De novo vero nunc accedit epistola Alcuini ad Luciam et Columbam, tunc scripta cum integro opus, cujus antea non nisi partem miserat, perfecit, et ad easdem virgines direxit. Debemus hoc pretiosum litterarium monumentum industriæ ac benevolentie viri eruditissimi D. Brequigny regie inscriptionum et humaniorum litterarum Academiæ Parisiensis socii, qui eandem cum aliis perquam multis Alcuini epistolis, quas parte i Operum B. Patris exhibuimus, e codice Bibl. Harleianæ in Anglia eruit, et vulgandas nobis humanissime concessit. Hanc igitur epistolam in capite totius commentarii ante epistolas Gislæ et Richrudis ad Alcuinum, et hujus ad illas, secundum ordinem ab ipso Alcuino ibidem constitutum, collocandam putavimus. Porro ex hac epistola primo discimus, Alcuinum jam ab annis triginta, adeoque dum adhuc in Anglia degeret, propositum hujus operis conficiendi cœpisse, a quo tamen *calamum suum quievisse* ait, quia non fuit, qui excitaret illum, *donec illum prædictarum virginum bona intentio ad studium scribendi revocavit*. Discimus secundo, opus hocce demum completum, atque ad easdem virgines eo tempore directum fuisse, quo nuntium *de exaltatione excellentissimi Domini sui Davidis; et de prosperitate apostolici viri, Leonis utique papæ III et de legatione sanctæ civitatis Jerusalem* accepit. Quæ omnia in annum 800 conveniunt, quo Leo papa ab inimicorum suorum insidiis et injustis vexationibus liberatus, suæque sedi restitutus; quo etiam Carolus Magnus imperatoria majestate insignitus; quo demum Zacharias presbyter cum duobus monachis, a patriarcha Jerosolymitano missis, Romam venit claves secum deferens sepulcri Domini, civitatisque et montis Sion, una cum urbis vexillo, ut narrant Annales Francorum, Petavii, Loiselii,

meramiano ita inscribitur: *Expositio Albini magistri super Johannem.*